

Strategische Agenda 2020

Grensallianties in de Euregio Rijn-Waal

Stand van zaken
01-03-2019

Inleiding

„In 2020 is in de Rijn-Waal-Regio grensoverschrijdende samenwerking vanzelfsprekend. Er zijn nieuwe, duurzame sociaaleconomische grensallianties gelegd (ook cross-over) waarin overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld informatie uitwisselen en nauw samenwerken. Bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheden en het maatschappelijk middenveld weten elkaar in alle sectoren grensoverschrijdend te vinden. Zij profiteren van elkaars kennis en netwerken en beantwoorden samen de vraagstukken van de toekomst. Men ziet elkaar niet langer als concurrent maar als partner.“

Deze visie heeft de Euregio Rijn-Waal in 2014 als doel voor de Strategische Agenda 2020 geformuleerd. Samen met alle Euregioleden, samenwerkingspartners, INTERREG-partners en andere regionale stakeholders is sindsdien geprobeerd om deze visie te verwerkelijken. De Euregionale verankering, een Euregionale duurzame economische ontwikkeling en de Euregionale Soft Skills waren daarbij de drie thematische speerpunten. Er werden vijf instrumenten ontwikkeld om de doelstellingen van de Strategische Agenda te realiseren: informeren, inspireren, internationaliseren, innoveren en investeren.

De Euregio Rijn-Waal heeft in de afgelopen jaren vele in de Strategische Agenda genoemde maatregelen gerealiseerd. Deze zijn door externe partijen in afstemming met het secretariaat uitgevoerd of door de Euregio Rijn-Waal zelf opgepakt en gerealiseerd.

Aangezien het einde van de looptijd van de Strategische Agenda nadert en bovendien de voorbereidingen voor het nieuwe INTERREG VI programma van start zijn gegaan, is een herijking van de huidige agenda nodig. Als basis voor de ontwikkeling van een Strategische Agenda 2020+ is als eerste stap een overzicht met betrekking tot de stand van zaken van de *Strategische Agenda 2020 – Grensallianties in de Euregio Rijn-Waal* opgesteld.

Stand van zaken

In dit overzicht wordt per (Eu)regionaal speerpunt en voor de instrumenten geanalyseerd, in hoeverre de doelstellingen gerealiseerd konden worden, waar nog mogelijkheden ter verbetering of uitdagingen zijn of welke actievelen niet doelmatig bleken te zijn. Daartoe wordt gebruik gemaakt van een verkeerslichtsysteem:

- Groen: de doelen zijn gerealiseerd of er is aanzienlijke vooruitgang geboekt
- Oranje: er is weliswaar vooruitgang geboekt, maar er zijn nog veel verbeterpunten voor deze onderwerpen
- Rood: er is nog niet voldoende vooruitgang geboekt.

Alle *cursief* gemarkeerde initiatieven zijn of door de Euregio Rijn-Waal geïnitieerd of de Euregio Rijn-Waal is hierbij nauw betrokken.

Analyse (Eu)regionale speerpunten

Euregionale duurzame economische ontwikkeling	Euregionale Soft Skills	Euregionale Verankering
<ul style="list-style-type: none"> • AgroFood Spectors, Dynamic Borders, Regional Skills Lab, Waldarbeit • Arbeidsmarkt / Beroepsopleiding <i>GrensInfoPunt, Platform Arbeit/dsmarkt Euregio Rhein-Waal, Internationaal Netwerkbureau, Grenzen Bewegen/Perspektieve 360°, Ler(n)ende Euregio.</i> • Energie / milieu / klimaat Cleantech Energy Crossing, <i>Enerpro</i>, enkele PIIP-projecten. • Logistiek I-AT, E-Bus 2020 • Hightech-Industrieën <i>Digipro, Rocket, XTC-ID, Druide, ...</i> • Vrijtijdeconomie / toerisme NL knooppuntensysteem doorgetrokken naar de Kreis Kleve. Oranjeroute, Hanzesteden, Rhei.jn.Land Xperiences. • Gezondheid en Life Sciences <i>Zorg verbindt, DigiPee</i> • Creatieve industrie <i>Contacten tussen creatieve clusters in bijv. Düsseldorf en Arnhem gelegd, maar nog geen concrete projecten.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Bereikbaarheid Treinverbinding Emmerich-Arnhem, station Elten 2019. NL OV Chipkaart wordt niet erkend. <i>Busverbinding Kleve-Nijmegen is geïntensiveerd.</i> snelfietsroute Kleve-Nijmegen in aanleg. Grensoverschrijdende OV-Verbindingen Doetinchem-Emmerich, Goch-NL vragen nog om verbetering. • Kennisregio / Onderwijs / Buurtaal Nachbarsprache & Buurcultuur, <i>ca. 30 scholierenuitwisselingen en schoolactiviteiten in het kader van de mini-projecten Euregionale scholenwedstrijd.</i> • Cultuur / toerisme / recreatie / natuur NL knooppuntensysteem doorgetrokken naar de Kreis Kleve. Oranjeroute, Hanzesteden, Rhei.jn.Land Xperiences, Green Blue Rhine Alliance, Zicht op heden en verleden, PlugIn. • Demografische ontwikkeling en inclusie Krake (Krachtige Kernen) • Gezondheidszorg <i>Euregionaal Forum Grensoverschrijdende Gezondheidszorg</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak onder leden en stakeholders <i>Euregio-Wegwijzer, newsflashes, Euregio-Platform voor raadsleden, Raadsmemo aanvullend op het raadsverslag, GROS Governance.</i> • Overeenkomsten (gezamenlijke geschiedenis, taal cultuur, geografische eigenschappen, Ligging tussen Randstad und Ruhrgebiet). De geschiedenis van oorlog en vrede, gezamenlijke herdenkingen leveren een belangrijke bijdrage aan een gemeenschappelijke identiteit. Projecten als de Oranjeroute, Hanzesteden en Rhei.jn.Land Xperiences nemen de gezamenlijke geschiedenis als uitgangspunt en maken deze voor inwoners en toeristen beleefbaar. Nachbarsprache & Buurcultuur vergroot de kennis van de buurtaal en – cultuur van scholieren, leerkrachten en schoolhoofden in de Euregio Rijn-Waal. Gemeentelijke netwerken als Dynamic Borders en de 100.000+steden zijn o.a. gebaseerd op geografische en thematische overeenkomsten.

Uitvoering

Instrument	Doelstelling	Mogelijke maatregelen
Informereren & Inspireren Internationaliseren	Grensoverschrijdende samenwerking moet net zo eenvoudig en vanzelfsprekend worden als samenwerking binnen het eigen land	<ul style="list-style-type: none"> • Netwerken als Kennisalliantie Rijn-Waal, EURES-Netwerk, Ler(n)ende Euregio, Klinker, Euregionaal Forum Grensoverschrijdende Gezondheidsverzorging, Ronde tafel Openbare orde en Veiligheid versterkt als intermediairs inzetten. <i>Aanvullend op deze netwerken zijn het Euregio-platform voor raadsleden, het netwerk van de GrensInfoPunten en het GROS-Governance netwerk ontstaan.</i> • Overzicht van alle acteurs, initiatieven en projecten per sector opstellen <i>Op www.euregio.org/projecten staat een overzicht van de INTERREG- en People to People-Projecten</i> • „Stammtische“ voor jonge ondernemers <i>In het kader van diverse projecten als DigiPro, EnerPro, Regional Skillslab, Internationaal Netwerkbureau enz. worden netwerkbijeenkomsten voor ondernemers georganiseerd.</i> • Wederzijdse erkenning van beroepsopleidingen <i>Moeizaam proces, thema wordt ondertussen wel serieus genomen en door de ministeries opgepakt. Gewenste situatie echter nog niet in zicht.</i> • „Double degrees“ en euregionale uitwisselingsmogelijkheden voor studenten • Euregionale stages en buurtaalonderwijs <i>Ler(n)ende Euregio, Dynamic Borders en Nachbarsprache & Buurcultuur, Euregionale Scholenwedstrijd</i> • Subsidies voor grensoverschrijdende ondernemersactiviteiten <i>Digipro, Enerpro, Rocket, Zorg verbindt, People to People</i> • Gezamenlijke achtergrond / waarden uit geschiedenis, cultuur, Rijnlands model <i>Zie Euregionale verankering op blz. 3</i> • Optimalisatie van de wederzijdse informatiestromen Branding en communicatiestrategie <i>Het Euregio-Platform voor raadsleden ondersteunt de Euregio hierbij. Concrete maatregelen: geïndividualiseerde newsflashes, raadmemo aanvullend op het raadsverslag, mini-flyer, Statistiekbrochure, presentaties voor gemeenteraden, inwoners, organisaties en bedrijven.</i> • Euregio-Wegwijzer uitbreiden <i>Wegwijzer wordt sinds 2017 jaarlijks aangeboden en is uitgebreid met een excursiemodule</i> • App met spel om de regio te leren kennen • Netwerkbijeenkomsten (Informatiebijeenkomsten, brance-events, workshops enz.) <i>De Euregio Rijn-Waal is hierbij versterkt aanwezig.</i>

Instrument	Doelstelling	Mogelijke maatregelen
Innoveren	Versterken van de regionale concurrentie-positie ten opzichte van de rest van Europa en de wereld en een verbetering van de leefomgeving door technologische innovaties, kennisvalorisatie en het bouwen aan innovatieve grensallianties.	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassingen voor de reductie van de CO₂-uitstoot Clean Tech Energy Crossing, <i>Enerpro</i> • E-Health, Ambient Assisted Living, Telecare <i>Zorg verbindt</i>, DigiPee • Innovatieve oplossingen voor maatschappelijke ontwikkelingen als demografische ontwikkeling, tekort aan vakkrachten en krimp Grenzen Bewegen / Perspektieve 360°, Krake • Duurzame energievoorziening Clean Tech Energy Crossing, <i>Enerpro</i> • Duurzaam grensoverschrijdend OV-aanbod Treinverbinding Emmerich-Arnheim, station Elten 2019, NL OV Chipkaart wordt niet erkend. <i>Busverbinding Kleve-Nijmegen is geïntensiveerd.</i> snelfietsroute Kleve-Nijmegen in aanleg. Grensoverschrijdende OV-Verbindingen Doetinchem-Emmerich, Goch-NL vragen nog om verbetering. • Ontwikkeling en uitvoering van nieuwe mobiliteitsconcepten (e-mobility, green logistics en value-added logistics) I-AT, E-Bus 2020, snelfietsroutes in de Euregio Rhein-Waal • Betere ontsluiting van het toeristisch aanbod (apps, mobiele websites etc.) in verbinding met ICT en marketing Oranjeroute, Hanzesteden Rheijn.Land Xperiences • Verdere ontwikkeling van duurzaam toerisme Oranjeroute, Hanzesteden Rheijn.Land Xperiences • Verbetering van de verbindingen tussen ondernemers (ook toeleveranciers) en kennisinstellingen • Cross-overs tussen economische sectoren leggen • Samenwerking van onderzoeks- en onderwijsinstellingen In veel INTERREG-projecten wordt op de drie bovenstaande terreinen nauw samengewerkt. Er is een sterk netwerk tussen de onderzoeks- en onderwijsinstellingen en de samenwerking tussen MKB en kennisinstellingen wordt in de INTERREG-projecten in prioriteit I actief gestimuleerd. • Centraal coördinatiepunt op het gebied van openbare orde en veiligheid Wel hebben de Kreis Kleve en de vier NL veiligheidregio's een samenwerkingsovereenkomst gesloten, net als de brandweerkorpsen van Millingen (Berg en Dal) en Rindern (Kleve). • Innovatiecheques Subsidies voor innovaties in het kader van <i>Digipro</i> en <i>Enerpro</i> • Herzien van bestaande structuren • Samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld

Instrument	Doelstelling	Mogelijke maatregelen
Investeren	Een sterke Rijn-Waal-Regio door het stimuleren van grensallianties en verbindingen tussen mensen en een verhoging van de regionale investeringscapaciteit.	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe vormen van samenwerking <i>GrensInfoPunten, Platform Arbeit/dsmarkt Euregio Rhein-Waal, GROS-Governance</i> • Uitbreiden van (bestaande) clusters en netwerken tot duurzame grensallianties (Kennissalliantie Rijn-Waal, Ler(n)ende Euregio, Euregionaal Forum Grensoverschrijdender Gezondheidszorg, Openbare Orde en Veiligheid, euregionaal energiebureau) • Euregionale betrokkenheid van overheden, bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, maatschappelijk middenveld en inwoners • Regionale Cluster von Kommunen Dynamic Borders (Bergen, Boxmeer, Cuijk, Gennep, Goch und Weeze), 100.000+steden (Arnhem, Ede, Nijmegen, Duisburg, Düsseldorf, Moers), Oude IJsselstreek-Bocholt, Emmerich-Montferland • Branding en Marketing van de regio <i>Netwerk "Euregionale"</i> • Nachhaltige Grenzallianzen Op veel gebieden zijn contacten gelegd, die gedeeltelijk tot netwerken met concrete projecten of activiteiten zijn uitgegroeid. Hier is echter nog veel mogelijk, aangezien de duurzaamheid van de relatief nieuwe netwerken nog bewezen moet worden. • Ondersteuning van burger- en cultuurinitiatieven Met People to People en de mini-projecten worden jaarlijks ca. 100 activiteiten op dit gebied ondersteund en 100.000 tot 150.000 mensen rechtstreeks bereikt. • Projecten op het gebied van inclusie Er zijn enkele People to People projecten op dit gebied, zoals „Gemeentelijke inclusie“ of „Startkla(a)r“. Er zijn echter nog weinig sterke grensallianties op dit gebied ontstaan. • EU-Fonds (INTERREG V, EURES, Horizon 2020, Erasmus+, TEN-T, Creative Europe) In het kader van INTERREG V Deutschland – Nederland, People to People, mini-projecten en INTERREG Europe zijn inmiddels ca. 450 projecten met een totaal kostenvolume van meer dan 60 miljoen euro geïnitieerd. • Nationale, regionale of lokale stimuleringsfondsen • Sponsoring Met name bij de mini-projecten wordt een deel van de kosten d.m.v. sponsoring gefinancierd. Er is geen regionale sponsoringstrategie.

Conclusie

“De kracht van de Rijn-Waal-Regio is sterker dan de som der delen: de Euregio Rijn-Waal is aanjager en inspirator. Gemeenten, de provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Bezirksregierung Düsseldorf, de deelstaat Nordrhein-Westfalen, bedrijven, onderwijs- en maatschappelijke instellingen en organisaties vormen het hart en de dynamiek van een regio die haar verantwoordelijkheid neemt onderweg naar 2020.”

Zo luidde de afsluitende alinea van de „Strategische Agenda 2020 – Grensallianties in de Euregio Rijn-Waal“. De Euregio Rijn-Waal heeft in de afgelopen jaren samen met haar leden, de provincies en de deelstaat Nordrhein-Westfalen veel nieuwe initiatieven op zeer uiteenlopende terreinen kunnen initiëren en ondersteunen.

Bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke instellingen en organisaties zoeken versterkt naar samenwerkingspartners in het buurland. In veel voor de Strategische Agenda 2020 geïdentificeerde actievelen zijn goede resultaten behaald. Met name op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs, zorg, cultuur/toerisme/recreatie/natuur en energie/milieu/klimaat zijn sterke grensallianties actief. Deze grensallianties dienen nu verder onderhouden te worden en op de overige terreinen dienen de mogelijkheden voor nieuwe grensallianties te worden onderzocht of te worden verzilverd. Voor de ontwikkeling van strategische grensallianties op het gebied van (Eu)regionale duurzame ontwikkeling en (Eu)regionale soft skills waren met name de instrumenten informeren, internationaliseren, innoveren en investeren, zowel financieel als in verbindingen doelmatig.

De Euregio Rijn-Waal heeft bovendien in nauw overleg met haar leden maatregelen ter verbetering van de communicatie getroffen. Initiatieven als de geïndividualiseerde newsflashes, de raadsmemo, het Euregio-Platform voor raadsleden en Euregio-Wegwijzer zijn positief ontvangen en dragen er toe bij, dat de Euregio-leden hun rol als multiplicator voor de grensoverschrijdende samenwerking beter kunnen vervullen. Een regelmatige evaluatie is echter noodzakelijk, zodat gegarandeerd wordt, dat de communicatie-activiteiten van de Euregio Rijn-Waal hun doel blijven vervullen. Op dit gebied hebben met name de instrumenten “informeren” en “inspireren” alsook het investeren in verbindingen hun nut bewezen.

Deze tussenrapportage laat zien, dat in de afgelopen jaren veel nieuwe grensallianties zijn ontstaan en tegelijkertijd de blik over de grens op veel gebieden vanzelfsprekender wordt. Het is nu de vraag, hoe en op welke terreinen men ook na 2020 de grensoverschrijdende samenwerking in de Rijn-Waal-Regio verder zinvol en effectief kan stimuleren.